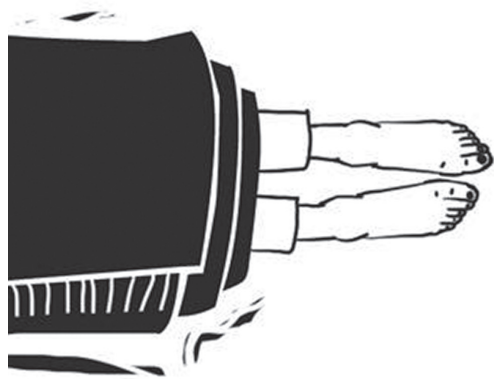

Jannah Loontjens

TALÁN BIZONY MÉGSEM

Fordította:
Balogh Tamás

*Reserving judgments is
a matter of infinite hope.*

F. Scott Fitzgerald¹

Leengedem a takarót a fejemről.
Bejön Tom.
– Apád az.

*

TEKINTETEM ÖSSZETALÁLKOZIK TOMÉVAL. EZ A PILLANTÁS! A SZELÍDSÉG, amely – tudom – szigorú elvekkel párosul. Korábban nem ismertem a meghatottsággal elegy csodálatnak ezt az érzését. Már hosszabb ideje barátok voltunk, de nem éreztem vonzalmat iránta. Olyan embernek tűnt, aki igazából a légynek sem tud ártani. Képes volt egészen önfejtű elméletekkel előhozakodni – a háborús késztetésről, a materializmusról vagy az autenticitásról éppúgy, mint a régebbi korok emberei és a mai ember közti különbségekről –, de sohasem szívóskodott, figyelmesen végighallgatta a másikat, jól nevelt volt. Ha nem félnék a nagy szavaktól, azt mondanám, nemes.

Én pedig, ha férfiakról volt szó, inkább a nehéz esetekhez vonzódtam.

Amikor feltápáskodom, dülöngél velem a szoba. Egyedül Tom marad ki a szédült forgásból. Amíg belé kapaszkodom a tekintetemmel, nem lehet baj.

A szerelmem hirtelen lángolt fel, azon az estén, amikor kettesben elmentünk a *Lear királyra*. Szinte el sem jutott a tudatomig, hogy ott ül mellettem, nem érdekelt, hogy esetleg összeér a térdünk, vagy hogy a combomra találja tenni a kezét. Csak akkor szabadult el bennem valami, amikor kijöttünk a színházból, mintha egy hirtelen lökéstől kimozdult volna egy torlasz, ami addig blokkolta agyam egy

bizonyos részét. Éreztem, hogy belém szivárog a vágy. Először lassan, de ahogy öregebb lett az este és az éjszaka, egyre szaporább cseppekben. Lear királyról beszélgettünk, idősebb leányainak válaszáiról, hogy drágább vagy nekem, mint *eye-sight, space and eternity*,⁶ és Cordelia válaszáról, hogy nincs mit mondania – *Nothing*.⁷

– Mit keres itt? – kérdezem.

Próbálok nem mutatni, hogy mennyire zavaros a tekintetem, nehezemre esik a beszéd. Gondolkodni még tudok, a testem azonban elárulja, hogy mennyire kótyagos vagyok. Az egyik kezem a falon. Hűvös és szilárd. Amíg meg tudok támaszkodni rajta, addig megtart.

Tom megvonja a vállát, szája vigyorba rándul. Ezt a grimaszt jól ismerem, a pánik jele, amelyet nyugodt mosollyal próbál leplezni.

Most már egy ideje együtt élünk, már csaknem hét éve. Egy ideje már összetartozunk.

Megcsókoltam azon az estén, és bevallotta, hogy már ő is jó ideje készült erre. Csak a megfelelő alkalomra várt, de egyre halogatta, aztán azt gondolta, hogy már olyan sokat várt vele, hogy elszalasztotta a tökéletes pillanatot. Az ilyesmit máskülönben lagymatag viselkedésnek tartottam volna, de akkor nem így volt, akkor egészen ellágyultam tőle, ahogy még most is mindig el tudok érzékenyülni a gondolataitól és a kétségeitől.

Tom számára nem jelentett akadályt, hogy már volt egy gyereke egy másik férfitől. Azt mondta, hogy segít felnevelni Oscart, és mindig tartotta magát az ígéretéhez. Olyan erős kapocs van köztük, mintha a biológiai apja volna. Talán még erősebb viszony, mint köztem és Oscar között, amelyet olyasfajta egymásnak feszülés jellemez, amit nem nagyon tudok megmagyarázni magamnak.

Már a konyha felé tartok, egyik kezemmel a biztonságot adó falat tapodva, amikor hallom, hogy a nappaliban megszólal a telefonom.

Apám hajlott háttal ül a kis asztalnál, ahol a gyümölcsöt és a kenyérpírtót tartjuk. Olyan közel ül hozzá, hogy nagy hasa hozzáér a dekorlemez asztallaphoz. Lába és térdje szabályosan előrenéz. Egy pillanatra rám emeli a szemét, majd gyorsan elkapja a tekintetét.

– Tudom, hogy későre jár, de nálatok maradhatnék éjszakára?

Bőfögés nyomja a torkomat, gombócérzés az ádámcsutkámnál. Minden erőmmel igyekszem elnyomni a hangot.

– Csak nem történt valami? – kérdezem, külön ügyelve minden szóra.

Megint hallom a távolból a telefonom csengőhangját. Egy pillanatra tétovázom: visszaforduljak? De a nappalit már messze magam mögött hagytam, egy másik vidéken, a domb mögött, egy völgyben, amelynek sziklafalai süketen visszhangozzák a telefon csörgését.

Apám némán néz rám. Aztán megint a földre siklik a tekintete. Gyámoltalanságot látok a szemében. Nagy kutyaszem. Egy hűségecs jóság tekintete, amelyik tudja, hogy valami rosszat csinált. Összepisilte a szőnyeget. Elcsent három szelet húst a tálalóról, és egyetlen falással eltüntette. Lehet, hogy oda kéne lépnem hozzá, át kéne ölelnem, és erősen magamhoz szorítanom. Vagy legalább az egyik kezemet a vállára tehetném. Hónapok óta most először fordult elő, hogy váratlanul megjelent az ajtónkban, és nálunk szeretne maradni éjszakára.

Két pohárba bort töltök. Az egyiket elé rakom az asztalra. Megmegbillen a kezem, a bor ringatózik a pohárban, sötétén, mint az éjszakai tenger. Egy pillanatra megint előjön a régi szorongás. Szigorú tekintete, amellyel a kávé felszínén kavargó hártyszerű ködöt

figyelte, összeszorított szája, amely mintha csak arra várna, hogy rád förmedjen, amint a szélén kilötykölődött egy kevés: „Figyelj már oda, mit csinálsz!” Nem értette, hogy éppen a túlzott összpontosítás, a megfelelésvágy és a dicséretéhség csapott át ügyetlenkedésbe. Hogy az idegeskedéstől és az elutasításától való félelmemben remegett meg a kezem.

Úgy látszik, figyelmét ezúttal elkerülte a lötykölődő bor, a gondolataiba mélyed.

Néhány hörpintéssel kiiszom az italmat.

– Bobby ágyában elalhatsz – mondom. Lassan görögnek számból a szavak.

Egész alakja egyetlen kimondatlan kérdés. Vigasztaljam. A földre mered, szemgolyói enyhén kidüllednek, mintha elnehezültek volna, mintha maguktól fordulnának mindenek végiránya, az anyaföld felé. Vajon még sokáig fog élni? Lehet, hogy beteg, és néhány hét múlva meghal. Csak úgy, anélkül, hogy egyszer is valami lényegeset és megszívlelendőt mondott volna, anélkül, hogy egyszer is igazán elbeszélgetett volna velem.

Gyerekkoromban mindenhová magával hurcolt. Ott tébláboltam a kertekben, amíg ő metszett és gyomlált, elkísértem a kocsmába, amelynek ismerte a tulaját; amíg ivott, én egy bárszéken egyensúlyozva a söralátétekre rajzolgattam. Mindig voltak, akik foglalkoztak velem, megkérdezték, mit rajzolk, nem lenne-e kedvem biliárdozni, vagy nem dobnám-e be helyettük én a pénzt a játékautomatába, mert biztos szerencsét hozok. Apám büszke volt, amikor látta, hogy leállnak velem beszélgetni, ha megdicsérték, milyen szép vagyok, milyen kis vidámkomoly. Hülyéskedett, és megengedte, hogy sokáig fennmaradjak.

Amikor hazaértünk, feltett egy lemezt, bömböltette a lemezjátszót, és hangosan énekelte a számokat. The Rolling Stones. A szomszédok átdörömböltek, átcsöngettek, feljelentettek. Ilyenkor csak úgy ragyogott. Rám kacsintott, azt mondta, hogy együtt vagyunk, ketten a világ ellen, aztán lógó vállal a szobájába indult. Kuncogtam, megmostam a fogam, kikapcsoltam a zenét, és bebújtam mellé a nagy ágyba, ahol már hangosan horkolt. A nénikém azt mondta, túl idős vagyok már ahhoz, hogy egy ágyban aludjak az apámmal, de ő kitarított amellett, hogy ott alhatok, ahol jólesik. Csak aludjak.

– Mi történt a karoddal? – kérdi suttogó hangon.

– Elestem a biciklivel. Oscart vittem az iskolába, amikor megláttunk egy zeppelint.

– Egy zeppelint?

– Felfelé néztem, és nem vettem észre a szemből jövő robogót. Eltört a vállam. Oscarnak kutya baja sem lett. Akár rosszabbul is végződhetett volna.

Apám felhorkan. Talán az nem tetszik neki, ahogyan elmeséltem, talán az, hogy ilyen ügyetlenül közlekedem.

Reggelente aztán megint mindig rosszkedvű volt. Rám mordult, ha nem elég szépen kentem meg a kenyereimet, ha sokáig piszmogtam, vagy lemorzsáztam a padlót. Ha véletlenül nekimentem valaminek, rám dörgött, hogy igazán a lábam elé nézhetnék.

– Bobby ágyában elalhatsz.

Vagy ezt már mondtam?

Apám bólint.

– Majd a mi ágyunkba fektetem le.

Megfordulok, és elindulok a folyosón. Kezemet végighúzom a falon, a nyugodt, hűvös falon, a fehérségen, amely pihegve lélegzik és

mozog, túl finoman ahhoz, hogy imbolygásnak lehetne nevezni, de a mozdíthatatlan falaktól ez is éppen elég.

HOGY VISSZA TUDJON ALUDNI, befekszem Bobby mellé. Ujjacskáival az orromat birizsgálja. Belecsíp. Bip-bip! – Szórakozottan nevetgél, már félálomban.

Kiszáradt a szám. Érzem, ahogy lüktet a szívem. Igazat kell adnom Aysunnak. Jó dolog, ha valakinek fiai vannak. A fiúk igazából lényegtelen dolgokért zrikálják egymást. Már gyerekkoromban is szerettem, amikor az osztályban egymást utánozták a fiúk, azt a mozdulatot, ahogyan egyikük mindig a hajába túrt, vagy egy másiknak a vidékies akcentusát. Azt viszont ki nem állhattam, hogy a lányok pátyolgatták egymást, látszólag összetartottak, de a háta mögött kibeszélték a másikat.

Bobby halkan horkol. A félhomályban elnézem nyugodt arcát, lehunytt szemét, a szempillákkal szegélyezett kicsi szemhéj alatti kidudorodást. Annyira tökéletes, hogy mindig újra meghatódom tőle. Azon töprengök, hogy milyen benyomások maradnak majd meg Bobbyban. Vajon fog-e emlékezni az ilyen pillanatokra, amikor felemelem és az ágyamba teszem alvó kis testét? Hogy bip!-elek, amikor belecsíp az orromba? Vagy pont fordítva, az marad meg majd benne, hogy ma reggel is milyen dühös voltam, amikor segített nekem leszedni a száradt ruhát; hogyan szentségeltem, amikor kiejtette a kezéből a tiszta ruhát, bele a balkonon összegyűlt tócsába, a galambszaros esővízbe. „Az ég áldjon meg, bele a legnagyobb galambszar középebe! – kiabáltam. – Egyenként kell, nem egyszerre az összeset! Mikor jegyzed már meg?” „De hát nem tehetek róla, hogy a galambok a balkonunkra csinálnak” – cincogta. Vajon ezek a pilla-

natok maradnak meg majd benne? Engem mindenesetre a büntudat mindig sokkal tovább elkísér, mint a kevés, igazán jó pillanat.

Főleg az Oscar és Bobby születését követő első néhány évben jutott sokszor az eszembe, hogy semmire sem fognak emlékezni abból, ami velük történt. A kétéves Bobby, aki egyszerűen nem tudott betelni a hóval; milyen boldogan szaladgált benne a bolyhos mackódzsekijében! Ilyenkor mindig azt gondoltam: erre később nem fog emlékezni. Később egy másik havas télre fog az első teleként emlékezni. Nem pedig erre. Mintha csak azok a pillanatok számítanak, amelyek megmaradnak bennünk! Oscarral kapcsolatban is sokszor voltak ilyen gondolataim, főleg az első évben, amikor otthon voltam vele. A szemecskéi, amelyeket mindig rajtam tartott. Elválaszthatatlanok voltunk, mi ketten. És most? Most elhárítja a mozdulatomat, ha szeretném megsimogatni a buksiját, vagy kicsit szeretgetném. Ez a mostani Oscar még csak nem is tud arról, hogy milyen bensőséges szálak fűztek össze kettőnket kezdetben.

Lábujjhegyen kiosonok a folyosóra. Egy pillanatra megállok Bobby szobájának csukott ajtaja előtt. Hallom, ahogy apám félreol egy széket, magam előtt látom, ahogy leveszi és a szék támlájára készíti a ruháit.

Bedugom a fejem az átellenes szoba ajtaján. Oscar lába közé gyűrt paplannal, alsónadrágban az oldalán fekszik.

A SŰRŰ KÖHÉCSELESBŐL és zihálásból Susan nevetése hallatszik ki.

Tom, Susan és Aysun a nappali padlóján hevernek. Szorosan egymáshoz tapadva sutyorognak. Csak a nevetésük csattan fel néha.

– Daniél hol van?

Aysun a szoba másik sarka felé mutat.

A szőnyegünk felgöngyölve, a végén két talp mered kifelé. Daniél.

Leguggolok mellé, és megsimogatom a másik oldalon kitüremkedő haját.

– Minden rendben?

– Naná! – dörmögi.

Hiába tompítja a szőnyeg, még így is öblös a hangja. Daniél igazi behemót, hatalmas tüdővel, nem mindennapi hangerővel.

Úgy simogatom a szőnyeget, mint egy kutyát.

– És ki tartott beszédet feletted?

– Az a három ütődött ott.

– Mind a három?

– Mihind a háárom.

– Együtt?

– Tessék? Nem. Vagy egyébként de, kiegészítették egymás mondanóját, és téged is utánoztak. Megjelenítettek, mintha ott lennél.

– Érdekes.

– Deee mennnyiree! Ha tudnád, mit hagytál ki, te kedves kis kísérleti állat!

– Szándékodban áll még felállni?

– Nem.

– Fáradt vagy?

– Hagyj békén, jó?

Némán nézem a szőnyegünket, kézi szövésű perzsaszőnyeg, még Airamé volt. Gyerekkoromban állatfigurákat és ábrákat láttam bele a mintákba; később megpróbáltam újra felfedezni őket, de eltűntek, már csak sematikus vonalakat láttam a helyükön, az esztendők során elkoptak és elszürkültek a tapodó léptektől.

– De azért ugye, nem zavar a jelenlétem? – dörmögi.

– Nem tudom.

– Hadd feküdjek egy kicsit.

Susan zihálva nevet, Aysun üveges szemmel néz felém.

– Masje, gyere közénk, nagyon kellenél!

– Csak megyek és iszom valamit.

Kortyonként gurítom le a jéghideg vizet a torkomon. Kinyitom a konyhaablakot, és beszívom az éjszakai város illatát. Odakinn csönd van. Természetet ugyan nagyítóval sem találni ebben a városban, lakosainak többsége mégis a nappal és az éjszaka váltakozásának biológiai ritmusa szerint él. Reggelente sóhajtva feltápászkodnak, a sötét beálltával pedig visszahúzódnak vackaikba.

New Yorkban másként volt, ott minden egymásba folyik. A könyvtárak, szupermarketek, delikátésboltok nem zárnak be. Aysunnal szerencsénk volt, hogy egy évfolyamra vettek fel minket. Én még csak huszonegy voltam, Aysun huszonkettő. Együtt béreltünk egy lakást a Washington Square-en, késő éjszakáig dumáltunk az idoljainkról, Virginia Woolfról, Gertrude Steinről, Anne Sextonról. Mindig egy jointtal kezdtük a napot, a matracomon ülve idézeteket kerestünk, amelyek kifejezték az érzéseinket, mai és régi költők műveiben, Rimbaud-tól angolul: *I am an ephemeral and not-too-discontented citizen of a metropolis*,⁸ vagy Sextontól: *I confess I am only broken by the sources of things*.⁹

Éjjel olcsó whiskey-re váltottunk.

Mintha csak összebeszéltünk volna, szüleinkről a visszaúton beszéltünk először. Az átszálláskor, miközben a csőfolyosóról a nagy, pavilonyszerű épület belsejébe igyekeztünk a reykjavíki reptéren. Olyan érzésem volt, mintha egy másik bolygón szakítottuk volna meg az

utunkat. Aysun az anyjáról mesélt, akit, mióta Amszterdamba költöztek, szüntelenül kínzott a honvágy; apja új keletű jámborságáról, noha korábban nem volt nála nagyobb zsvány; török szülőfalujáról; megtudtam, hogyan tagadta ki a családját, amikor elszökött a kiházásítás elől.

„Wow” – mondta, amikor elmeséltem neki, hogy korán otthagytak minket az anyám. Nem halt meg, hanem meglépett. – „Átkozottul bátor nő lehetett.”

Nem az én helyzetembe helyezkedett bele, a gyerekébe, aki magára maradt, és akinek hiányzott az anyukája; hanem úgy beszélt anyámról, mintha ő is a Woolf-, Sexton-, Stein-vonulat egyik tagja lenne.

„Mekkora bátorság kell az ilyen lépéshez... Feladni mindent, csak úgy, egyik napról a másikra” – mondta merengve.

Egymásra pakolok néhány tányért. Borospoharak, vizespoharak, csészék. Tálak, olajbogyós tálkák, bagettdarabok szanaszét a pulton, de még az asztalon is, ahol a laptopomat tartom.

Anyám ovális arca. Egyszerre megint magam előtt látom. Nagy szeme inkább egy állatéra hasonlított. Keveset beszélt. A nevetése keményen csattant, és úgy bugyogott fel, mint a víz egy régi csapból, amelyet aztán se szó, se beszéd, megint elzárt. Ezt ijesztőnek találtam, de valahogy elragadónak is. Amikor nevetett, egy kis időre súlytalannak éreztem magam, mintha bármelyik pillanatban elemelkedhetnék a földtől, pörögve-forogva és bukfencezve repkedhetnék a szobában. Anyámat leggyakrabban könyvbe temetkezve láttam. A nappali padlóján hevert, és hagyta, hogy rámásszak. Ha nyugton maradok. Magamban beszélhetek, de nem kérdezősködöm, nem szólom. Ha mégis elfeledkeztem az ígéreteimről, kimérten válaszolt. Ha pedig tovább kérdezősködtem, fogta a könyvét, és bezárkózott a hálószobába.